

TÍÐARGREIN

Ferðin drepur alsamt

“Hækkið hámarksferðina og vit fáa størri ferðslutrygd,” ljóðar boðskapurin í tíðargrein í Sosialinum í síðstu viku. Boðskapurin er vælkendur, og mong eru sannførd um hetta. Evnið er á breddanum afturvendandi á tíðindaportalum og facebook: Øll koyra kortini 90 km/t – ger tað lógligt! Bilarnir og vegirnir eru vorðnir tryggari – mann kann saktans koyra skjótari! Tað eru drumbarnir, sum koyra 70 km/t, sum eru størsti trupulleikin! Og so framvegis.

Brynhild Høgnadóttir

Ov nógv ferð er stór avbjóðing í ferðsluni. Ikki bara í Føroyum, men eisini rundan um okkum. Í Danmark er ov nógv ferð fremsta orsøkin til nærum helvtina av deyðsvanlukkunum seinastu árin. Í Noregi er mynstrið á leið tað sama. Í Europeiska Ráðnum fyri Ferðslutrygd, ETSC, verður ov nógv ferð eisini skrásett sum størsti dreparin á europeiskum vegunum. Við øðrum orðum kundi stórir partur av deyðum í ferðsluni verið bjargað, um øll hildu hámarksferðina. Í Føroyum hava vit tíverri ikki hagtøl yvir orsakir til álvarsligar vanlukkur; ei heldur hava vit kanningarnevnd, sum kannar álvarsligar ferðsluvanlukkur. Men greitt er, at ov nógv ferð tíðum verður nevnd av løgregluni sum orsøk í kjalarvørrinum av álvarsligum ferðsluvanlukkum.

Minni spjaðing – færri óhapp

Í omanfyri nevndu grein verður ført fram, at vanligt vit og skil hjá flestum okkara siga tað sama: ‘at sannlíkindi fyri óhappum er minni, tess minni spjað-ingin er, tað vil siga munurin á tí, sum koyrir skjótast og spakuligast.’ Tað munnu vera fá, ið eru ósamd um hetta.

Eisini verður filst á, at føroyska orðaskiftið um ferðslutrygd einans tekur stóði í vavinum av einstaka skaðanum. Tað er spell, um hesin varhugi er rættur. Víst verður á, at vandin fyri óhappi eisini má takast við, tí um vandin fyri at vera fyri óhappi minkar nógv, minkar samlaða mongdin av skaðum. Tað er eisini rætt.

Ferðin í California og á motorvegi

Vandin fyri óhappi verður so í greinini máldur eftir fráviki millum akfør á vegnum. Eisini verður borið saman við, tá mann fyri smáum 20 árum síðani hækkaði californisku hámarksferðina sum hevði við sær munandi lækking í ferðsludeyðum í statinum. At samanbera amerikanska vegakervið við longum beinum strekkjum við ongum mótkoyrandi, fáum síðuvegum, lítari seintkoyrandi ferðslu við lítla fjallalandið, Føroyar, kann undra. Í fyrsta lagi eru landsvegir okkara í mestan mun upprunaliga byggdir til at koyra 80 km/t. Samanbering við California er órimililig, tað er snøgt

sagt alt ov stórir munur millum vegakervið í Amerika og Føroyum.

Síðani verður samanborið við hámarksferðina á donskum motorvegi. Í síni tíð varð hámarksferðin á ávisum strekkjum av motorvegi hækkað upp í 130 km/t. Og rætt er tað, at ferðin ikki vaks á hesum strekkjum. Fólk koyrdu við teirri ferð, sum tey vóru von við. Hinvegin

tilsammans fer at hava við sær færri deyð og skadd í ferðsluni, vita vit nústani í 2015, tá royndarátakið er liðugt.

Tey hóvligu, bussar og lastbilar

Ofta verður tikið til, at tað eru tey, sum koyra seinni enn hámarksferðina, sum eru størsti trupulleikin

akførum á vegnum er tryggari, enn tá koyrt verður við ymsari ferð. Ferðslutrygdarætlanin frá 2007-2015 mælir til, at um hámarksferðin skal verða omanfyri 80 km/t, skal miðautoverja verða sett millum akbreytirnar, sum merkir, at tær mugu verða skildar sundur, so tað ikki ber til at renna frontalt saman og heldur ikki at yvirhála í

føroysku akføruni, sum skilst. Støðan í Føroyum er tó, at vit hava ‘sein’ akfør og tunga ferðslu, sum ikki kann fylgja hesi hámarksferð. Hesi fara altíð at geva eina spjaðing í ferðini, og vit mugu tískil eisini leggja upp fyri teimum í samlaðu ferðsluni. Alternativ við er, at vit mugu nokta fólki, sum ikki kunnu koyra 90 km/t og tungari ferðslu at koyra millum byggdir. Tí um hámarksferðin verður sett til 90 km/t á høvuðslandsvegum, kunnu hesi ikki vera við, og tí mugu tey velja aðrar vegir, og tað er bert í einstøkum førum, at til ber at vísa á eina alternativa farleið.

Fyrimunir við 90 km/t

Ein fyrimunur við at seta upp hámarksferðina er, at summi fara at føla, at tað er ein meiri hósandi ferð. Ein átti at verið, at tú sparir tíð. Men í einum lítlum landi sum okkara er avmarkað, hvussu nógv tíð er at spara. Sum dømi kann verða nevnt, at koyrir tú 90 km/t heldur enn 80 km/t, sparir tú 5 sekund fyri hvønn koyrdan km. Á flestu vegastrekkjum er tíðarsparingin nøkur sekund ella heilt fáir minuttir.

Kann vera, at mong høvdu fegnast, um tey sluppu at koyra 90 km/t lógliga á útvaldum strekkjum. Eisini kann vera, at fleiri, sum í dag koyra 90, tá fara at koyra omanfyri 90 - vit vita tað ikki. Ið hvussu er, er tað í dag sosialt góðtikið at koyra ‘eitt sindur’ ov skjótt, tí mong eru von við tað. Tað vita øll, sum halda seg til 80 km/t – tí tey verða yvirhálað í stóran mun.

Tryggari við 80 km/t

Stórir parturin av føroyska landsvegakervinum er bygt til 80 km/t. Samanumtikið verður tað ikki mett ráðiligt at seta hámarksferðina upp, og so vóna, at tey sum koyra seinni enn 80 nú fara at koyra 90 km/t, og tey sum í dag koyra skjótari enn 90 km/t fara at halda hámarksferðina. Hetta fyri at fáa eina javna ferðslu uttan frávík. Hinvegin verður mett, at fyrimunirnir við at seta upp hámarksferðina ikki eru so stórir, at teir kunnu víga upp ímóti økta vandanum.

fall ferðin á strekkjum við 110 km/t, har bilførarar nú vórðu møttir við ferðskeltum í vegjaðaranum, sum minti á hámarksferðina á 110 km/t. Við hesum fall samlaða talið á álvarsligum vanlukkum. Hetta vísti, at greiður samanhangur var millum ferð og tal á vanlukkum á motorvegum. At samanbera føroyskan landsveg við motorveg er tó ein misskiljing á sama hátt sum við fyrra døminum. Á motorvegum eru breytirnar sundurskildar við miðautoverju, so ikki ber til at renna á gron í gron. Har eru minst tvær breytir, so tey sum vilja koyra eitt sindur seinni kunnu tað. Eisini eru vegastrekkini long og bein.

Í greinini verður fegnast um, at danski vegamyndugleikin, Vejdirektoratet, á úrvaldum royndarstrekkjum av jyskum landsvegum hevur sett upp ferðtalvur, har tað er loyvt at koyra 90 heldur enn 80 km/t. Líkt er til, at hetta ávirkar teir skjótastu bilførararnar til at seta ferðina niður. Royndin vísir sostatt bert fyribils, at nakrir bilførarar seta ferðina eitt sindur upp, og aðrir seta hana niður. Um hetta

í ferðsluni, tí hesi øsa tey, ið vilja koyra skjótari, til at gera váðaligar yvirhálingar.

Tað ber ikki til at bera fram fyrimunirnar við javnari ferðslu uttan frávík og síggja burtur frá bussum og lastbilum, sum koyra á sama vegastrekk, sum mann vil hava upp á 90 km/t. Verandi hámarksferð fyri bussar og lastbilar er 70 km/t á landsvegum. Allur útflutningur og innflutningur í dag fer eftir vegakervinum, her er sostatt talan um lutfalsliga nógva ferðslu. Orsøkin til at tunga ferðslan er munandi vandameiri á vegakervinum finst í hesum trimum faktorum: Funktiónstíð (tíðin frá tú trýstir á bremsuna til hon tekur er longri en í vanligum bilum), verri bremsukraft (longri bremsulongd) og tyngdin á tunga akfarinum, sum kann hava við sær stóran skaða. Verandi hámarksferð á 70 km/t er sett út frá hesum. Mælt verður tí frá at hækka hámarksferðina fyri tunga ferðslu.

Miðautoverja við 90 km/t

Tað er greitt, at einsháttað ferð hjá

mótkoyrandi breyt. Í Svøríki, ið er fremst á trygdarøkinum, er hetta meginreglan.

Tað er sera fá stød í landinum, har til ber at gera miðautoverju, uttan at tað fer at krevja sera dýrar umbyggingar av vegnum. Harafturat eru nógvastadni bæði vegamót og íbindingar í landsvegin, sum mugu broytast.

Orsøkin til at ferðslutrygdarætlanin mælir til miðautoverju, um hámarksferðin skal verða hækkað er tann nógv økti váðin. Vandin fyri at doyggja um tú koyrir 80 km/t, um tú ert fyri frontalum samanstoymi er 30 %. Koyrir tú harafturímóti 90 km/t, er vandin 70 %. Sostatt meiri enn tvífoldast vandin fyri at doyggja, um hámarksferðin verður hækkað 10 km/t.

Í omanfyrinevndu grein verður lagt upp til, at ferðslan gerst tryggari, um fólk sleppa at koyra 90 km/t, tí nú fer tað at kennast natúrligt. So tey sum vilja koyra skjótari, fara nú at halda seg á 90 km/t, tí tað vísa kanningar úr California og á donskum motorvegum. Eingin spjaðing verður væntandi millum